

Lainaa valokuvataidetta – palvelusta yleisissä kirjastoissa pohjautuen pilottiin 2019-2020.

Taiteen edistämiskeskuksen hanke. Esittelijä: Rebekka Pilppula, YKN 1-2020 9.10.2020

Sisällys:

1. MIKSI? Kasvava mielenkiinto valokuvataiteeseen
2. Lainaa valokuvataidetta -kokeilu Turussa ja Helsingissä
3. Ehdotukset palvelun kokoelma-malleista ja kustannuksista
4. Toimijoiden roolit: VTL, kirjasto, taiteilija

1. MIKSI? Kasvava mielenkiinto valokuvataiteeseen

- Kirjasto on luonteva paikka taiteen saavutettavuudelle. Kirjasto on myös matalan kynnyksen paikka, johon jokainen on tervetullut.
- Lainaaminen on turvallinen tapa tutustua taiteeseen. Kuvataidetta haluaa kokea yli neljä miljoonaa suomalaista vuosittain. Taiteen hankkiminen kotiin on monelle kuitenkin yhä vierasta. Taiteen markkinatutkimuksen (Ornamo, 2015) tulokset osoittavat, että nykyistä useampi suomalainen haluaisi hankkia taidetta kotiin, ja mieluisin paikka on lähellä arjen kulkureittejä.
- Valokuvataide on valikoitunut kokeiluun siksi, että valokuvateoksista voi ottaa erillisiä editioita, ja niiden koot ovat varioitavissa muita kuvataiteen muotoja helpommin tiettyihin standardikokoihin ja -rakenteisiin. Lisäksi tällä hetkellä valokuvataide kiinnostaa erityisesti nuoria, jotka ovat myös kirjastojen suurimpia kohdeyleisöjä (Suomen kirjastoseura, Kirjastojen taloudelliset vaikutukset, 2017). Valokuvataiteen lainaaminen kirjastokortilla onkin ollut Turussa ja Helsingissä hyvin suosittua ja suurin osa teoksista on lainassa melkein koko ajan.

Kokeilun toteuttajien näkemyksiä:

- Kirjasto on hyvä väylä madaltaa taiteenkuluttamisen kynnystä. Kirjasto-palveluiden kannalta valokuvataiteen lainaaminen on perustoimintaa ja toteuttaa kirjastolain henkeä. –Rebekka Pilppula, kirjastopalvelujohtaja
- Kokoelman teokset ovat laadukkaasti tuotettuja eivätkä vertaudu edullisiin tulosteisiin, joita kaikkien saatavilla on muutenkin yllin kyllin. On tärkeää, että vähävarainenkin ihminen voi olla osa taideyhteisöä ja nauttia korkealaatuisesta kuvataiteesta myös kotona. –Hanna Weselius, kuraattori
- Valokuva ja kamera välineenä ovat kaikille tuttuja ja kaikkien ulottuvilla, joten tutustuminen taiteeseen voi alkaa tätä kautta. On myös tärkeää, että teokset ovat tunnettujen taiteilijoiden teoksia hyvin tuotettuina, ja ovat näin kaikkien ulottuvilla. Taideasiantuntijan kuratoimana valikoima saa lisäarvoa. Valokuvataideteos keskittää katseen yhteen kuvaan tässä kuvia tulvivassa maailmassa. Jo kysymys: Miksi tämä on taidetta ja muut kuvat eivät? on oleellinen ja laajentaa kysymyksen kuvan rakenteeseen, teemaan jne. –Henna Harri, VTL

2. Lainaa valokuvataidetta -kokeilu Turussa ja Helsingissä

KOKEILU:

- Turun pääkirjastossa ja Helsingin Töölön kirjastossa voi lainata kirjastokortilla valokuvataidetta kotiin vietäväksi.
- Vuonna 2020 kokeilussa on yhteensä 48 teosta, 16 taiteilijaa.
- Lainaa valokuvataidetta -palvelussa kokeillaan sarjamuotoisen taiteen lainaamista osana kirjastopalveluja. Taiteen edistämiskeskuksen (Taike), Valokuvataiteilijoiden liiton, Turun ja

Helsingin kaupunginkirjastojen yhteinen kokeilu kestää 2020 vuoden loppuun asti ja rahoitetaan Taiken projektirahoista.

- Teokset voi hankkia myös omaksi Valokuvataiteilijoiden liiton myyntikokoelmasta verkosta osoitteessa shop.hippolyte.fi

Lainaa valokuvataidetta kirjastokortilla:

- Lainattavana on 8 eri valokuvataiteilijan 24 valokuvateosta kirjastoa kohden
- Teokset lainataan kehystettyinä ja ripustusvalmiina
- Laina-aika on 28 vrk
- Lainan voi uusia 3 kertaa
- Teoksia voi myös varata kirjastossa
- Teosten koot: pienin teos - korkeus 31 cm x leveys 31 cm ja suurin teos - korkeus 43 x leveys 50
- Palvelu Turussa alkoi 3.4.2019 ja Helsingissä 17.1.2020

Turun kokoelman taiteilijat ovat Elina Brotherus, Marja Helander, Tiina Itkonen, Timo Kellaranta, Natalie Kopkina, Erica Nyholm, Hannele Rantala ja Jari Silomäki.

Töölön kokoelman taiteilijat ovat Lina Jelanski, Ulla Jokisalo, Jussi Kivi, Heli Rekula, Aura Saarikoski, Noora Sandgren, Heidi Strengell ja Otto-Ville Väättäin.

3. Ehdotukset palvelun kokoelmamalleista & kustannuksista jatkossa

KOKOELMAT:

- Lainaa valokuvataidetta – kokoelma kirjastojen tilattavana 24 teoksen (iso) tai 12 teoksen (pieni) kokoisena
- Tilaus Valokuvataiteilijoiden liitosta (VTL) tilaus@hippolyte.fi
- Kokoelman elinkaari on 3 vuotta (vuosi per kirjasto)
- Starttivuonna isoja ja pieniä kokoelmia tuotetaan tilauksen mukaan, -> max. määrä 3 isoa + 3 pientä kokoelmaa = 6 kokoelmaa kiertää kolmen vuoden aikana 18 kirjastossa
- Kokoelma pysyy vuoden kerrallaan yhdessä kirjastossa, jonka jälkeen se siirtyy tilausjärjestyksessä seuraavaan kirjastoon
- Kokoelmat palautuvat lopuksi VTL:lle
- Uusi kuratoitu kokoelma tuotetaan joka 3. vuosi

4. Toimijoiden roolit

VTL TUOTTAA, PAKETOI, TOIMITTAA:

- Laskuttaa 3-vuotisen kokoelman käyttöoikeudesta per vuosi
- Maksaa taiteilijoille korvaukset
- Hankkii teostuotannon ostopalveluna
- Hankkii kantokassit ostopalveluna
- Maksaa kuraattorille asiantuntijapalkkion
- Laskutus sisältää VTL:n asiantuntijatyötä starttivuonna
- Valitsee kuraattorin ja neuvottelee kokoelman teosvalinnat
- Kerää kuvat ja tiedot teoksista sekä taiteilijoiden biot
- Sopii teosten käyttöoikeuksista taiteilijan ja kirjaston kanssa
- Toimittaa kokonaisuuden Valokuvataiteen myyntikokoelmaan, shop.hippolyte.fi, verkkoon nähtäväksi, kirjastojen tilattavaksi ja linkitettäväksi verkkokirjastoon
- Ottaa vastaan ja toimittaa kirjastojen kokoelmatilaukset
- Tekee sopimukset taiteilijoiden kanssa ja maksaa korvaukset taiteilijoille
- Tilaa teosten tuotannon ja sopii teosten kuljetuksista Artproofin kanssa

- Tilaa lainaukseen tarkoitetut kantokassit
- Toimii taiteen asiantuntijana ja opastaa kirjaston henkilökuntaa
- Huolehtii vioittuneiden teosten korjaamisesta tai poistosta kokoelmista yhdessä kirjastojen kanssa
- Huolehtii kokoelmien pakkaamisesta ja kuljetuksista kirjastojen välillä
- Tiedottaa omilla kanavillaan lainausmahdollisuudesta eri kirjastoissa

KIRJASTO TILAA JA LAINAA :

- Sopii ja tilaa kokoelman VTL:n asiakaspalvelusta, tilaa@hippolyte.fi
- Suunnittelee tilat ja tekee mahdolliset lisäkalustehankinnat palvelulle
- Tekee valokuvateosten lainausehtojen määrittelyn ja tallentamisen järjestelmään sekä verkkokirjastoon
- Käsittelee valokuvateokset lainauskuntoon: kuvailu tietokantaan, lainaustarrat ja muut mahdolliset tarrat
- Ohjeistaa henkilökuntaa
- Asettaa valokuvateokset esille
- Tiedottaa asiakkaille
- Lainaaminen, palauttaminen
- Aineiston kunnon seuranta ja mahdollisten vaurioiden korjaaminen yhdessä VTL:n asiakaspalvelun kanssa
- Palauttaa kokoelman sopimuksen päätyttyä

TAITEILIJAA SAA KORVAUKSEN:

- Kokoelmassa kultakin taiteilijalta kolme teosta.
- Tekijänoikeudellinen korvaus, joka perustuu taiteilijan oikeuteen levittää teoskappaleitaan esimerkiksi lainaamalla, vuokraamalla, tai myymällä. Korvaus eroaa kuvantekijöille Kopioston kautta maksettavasta lainauskorvauksesta, joka koskee painettujen kirjojen tai äänikirjojen sisältämää kuvasisältöä.
- Teos lainattavana kirjastokortilla, esillä kirjastossa sekä verkko-kirjastossa ja myyntikokoelmassa, kuvan käyttö tiedotuksessa ja some-viestinnässä. Teos palautuu välittäjän kautta taiteilijalle.
- VTL tuottaa lainattavan teoskappaleen, max. koko 50 x 50 cm. Kirjaston lainausehdot määrittelevät lainaaja-asiakkaan vastuut vahinkotapauksissa.

SUORAHANKINTANA?

VTL VÄLITTÄJÄNÄ (valtakunnallinen)

- VTL:n asiantuntijatyö, kuratoitu kokoelma takaavat Lainaa valokuvataidetta -palvelun taiteellisen laadun ja taiteilijalle reilun korvauksen. Lisäksi VTL:lla on valmis toimintakonsepti ja digitaalinen alusta valokuvataiteen myyntikokoelmassaan. Sitä voidaan hyödyntää myös verkkokirjastojen järjestelmissä.
- Palvelun hankintamenettely tulee ratkaista siten, että suunnitelman mukaiset korvaukset taiteilijoille turvataan.

YHTEYSTIEDOT

Valokuvataiteilijoiden liitto ry

Valokuvataiteen myyntikokoelma

Henna Harri, toiminnanjohtaja, p. 040 591 0770

shop.hippolyte.fi/

tilaa@hippolyte.fi

Taiteen edistämiskeskus

Visuaalisten taiteiden läänintaiteilija Hannele Romppanen

hannele.romppanen@taike.fi, p. 029 5330823

Erityisasiantuntija, Saara Vesikansa

saara.vesikansa@taike.fi

Turun kaupunginkirjasto

Rebekka Pilppula, kirjastopalvelujohtaja, Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

p. 050 590 7691, rebekka.pilppula@turku.fi

<http://www.turku.fi/turun-kaupunginkirjasto/palvelut/lainaa-taidetta-ja-kulttuuria>

Helsingin kaupunginkirjasto

/ Töölön kirjasto

Kirjastonjohtaja Anne Ala-Honkola, anne.ala-honkola@hel.fi, 050 573 5131

Palveluesimies Sami Rainio, sami.rainio@hel.fi